

ЕДИНЪ БРОЙ
10 СТ.

ВЪСТНИКЪ ДОБРУДЖА

ЕДИНЪ БРОЙ
10 СТ.

ИЗЛИЗА ПОНЕДЕЛНИКЪ, СРЪДА И ПЕТАКЪ

Абонаментътъ за България: 7 лв. шестмесечно; за странство: 14 лв. — Обявления: 15 ст. за кв. см. — Всичко що се отнася до в-ка се адресува: До дирекцията на в-къ „Добруджа“ — Бабадагъ. Рекониси назадъ не се връщатъ.

Денътъ на Караджата. — Денътъ на възшедействието. — Духътъ на Караджата витае надъ Добруджа. — Черепътъ на Караджата. — Английската работническа партия за мира. Положението на ромънската армия влошено.

Георги-Венелинъ.

Денътъ на Караджата Денътъ на възшедействието

„Летятъ и пълзятъ догдъ осмиватъ
И търсятъ духа на Караджата“

Вчера 12 бѣ денътъ на Караджата, а на 15 е тоя на нашия Царь, денътъ на неговото възшествие на прѣстола, денъ на апотеоза на българската свобода. Зародева въ мисълта на Паксий, расла въ духа на цѣлокупния български народъ, изградена върху коститѣ и черепитѣ на нашитѣ хмшове и бунтовници, нейни апостоли и мъченици, осветена съ обилната кръвъ на стотици хиляди жертви, които България даде въ своитѣ революции и войни, днесъ тя е увѣнчана съ короната на старитѣ български царе, поставена върху главата на единъ великъ царь, който 30 години наредъ отстоява и понася съ рѣдкѣ стойцизмъ — нескончаемата върволица отъ стихийни прѣвратства, които нейнитѣ врагове бѣха опълчили противъ България.

Великитѣ моменти на нашето обединение и свобода, които прѣживяваме, като че ли нарочно съпоставятъ днесъ тия двѣ знаменателни дати: оная на смъртта и бѣсилката на Караджата съ тая на 30 годишния юбилей на Царя, за да изтъкнатъ контраста между началото и края, и да поставятъ прѣдъ насъ обратъ на великото дѣло на свободата, започнато отъ хора като Караджата, юначниятъ добруджански пастиръ, и завършено отъ единъ могъщъ и мъдъръ царь, възлѣтелъ въ себе, въ своитѣ наследствени умствени дарби на голѣмъ европейски дипломатъ, духовния миръ и възделения на народа, който ражда синове като Караджата, прости по своя животъ и култура, но велики по духъ, велики въ своето национално съзнание, което имъ сочи въ свободата и въ чувството на върховното себепризнание широкъ и тържественъ пътъ на народния прогресъ, култура и величие.

Въ тоя духъ биде кръщанъ младиятъ Кобургски принцъ още въ първи денъ на неговото стѣпване на българска земя.

Той стѣпи на нел въ дни на тежки народни изпитания, въ дни на размирица и на безцарствие, въ дни на мрачни и грозни перспективи, които ежеминутно грозѣха живота на България.

Денътъ на неговото възшествие бѣ денъ и на историческия трагизмъ. Неговото посрѣщане носѣше отпечатъка на тоя трагизмъ, побѣденъ отъ юначния духъ, отъ духа на пълното себепризнание, съ което младиятъ принцъ пое водитѣ на управлението.

Приѣзътъ на Стамбулова бѣ пропитъ отъ тоя трагизмъ, това бѣ по скоро духовно кръщение, съ което той възприема новъ короновалъ неопитъ въ лоното на едно съзаклятие, насочено противъ враговетѣ на България.

„Ваше Височество, — ну казва той, — Вий идите да поемете тежката корона на българскитѣ царе, Вий стѣпвате въ една земя на сълзи и страдания, Васъ очакватъ не тържества и радости. Васъ очакватъ мъки, опасности и грозни изпитания. Въздигнете духа си до висотата на всички опасности, на тежитѣ задачи, които Ви чакатъ и отъзвонете крака си отъ нея; оставете я на собствената и зла едба, ако Вашитѣ сили и духъ се укажатъ слаби

да понесатъ българската тежка, но славна корона“.

Минаха отъ тогавъ цѣли 30 години, трагизмътъ на момента се забрави, за да се замѣни съ нови страдания, съ все по нови изпитания, съ страшни опасности, съ нови непрѣодолими лъни и подмолни прѣпятствия и трудности.

Всички тѣ обаче се развиха като въ гранитна скала о твърдата непоколебима воля и постоянство на единъ монархъ, който сумѣ да съчетае военната сила на една монархия съ духовната мощъ на единъ народъ, любящъ своята свобода.

Така народниятъ идеалъ, завѣтътъ на първитѣ борби за тая свобода, днесъ бѣха осъществени. Отъ Охрида до Тулча, България, обединена въ свободно мощно царство, днесъ славослови своя великъ освободителъ, сѣлния тозъ великанъ, който прѣдъ безброй трудности и опасности, прѣдъ кипища слава и нецѣстанни урагани, изведе народния корабъ на брѣта на свободата, където духътъ на Караджата увѣнчава съ слава тежката но славна българска корона, короната на Царя на всички Българи.

Духътъ на Караджата. Витае надъ Добруджа

Една обиколка: Камена, Г-Чамурлий, Вейдаутъ, Саржюртъ, Касанкьой, Ичанъ-чешме, Потуръ, Хамамджий.

Придружаващъ добруджанецъ г. Д. П., имамъ частнието да обходи рѣдъ села, впечатленията си отъ които искамъ да сподѣля съ читателъ.

Това бѣ въ ония дни, когато въ зовата на германско управление нѣмаше още открити училища.

Съ мисия да търсимъ старини, потеглихме отъ Бабадагъ за чисто българското село Камена (родното мѣсто на генер. Загорски), състоящо отъ 80—90 къщи, заобиколени съ скали и гори на Бабадагската планина.

При първа срѣща съ населението, слѣдъ проявената тактичностъ отъ страна на г. П., населението само ни замоли за училище. Счетохме се задължени да имъ посочимъ пътя на възобновяване българскитѣ училища. Събрани въ дома на единъ родолюбецъ, ние се похвртихме отъ радостнитѣ навъления на населението при подписване на протокола. Отъ възлѣние на нѣкои старици потекоха слъзи... Това бѣ излишно доказателство за силното желание у българитѣ да се видятъ освободени отъ ромънското робство.

Отиваме въ Горно-Чамурлий, чисто българско село отъ 350 къщи. И тамъ искатъ училище.

Вървимъ покататъкъ, стигаме въ с. Бейдаутъ, чисто българско село съ 300 сѣмейства. Интересътъ ни расте, тъй като това село е родното мѣсто на воеводата Стефанъ Караджата, генералъ Димовъ, мѣсто-учителствуваното на генералъ Загорски, мѣстосвещенството на полъ Дионисий.

Влизаме въ къщата на единствения останалъ живъ същещъ — българинъ въ Стара-Добруджа, полъ Николай Разновановъ, 75 годишенъ старецъ, борилъ се съ ромънската пропаганда и, заедно съ даскалъ Вълко Ивановъ (бившъ 6—7 годишенъ български учителъ), продължаватъ да служатъ все на славянски въ църква.

Съ голѣмо любопитство чакахме да видимъ, въ какъкъ на кого искатъ да кръстятъ училището и читалището. Приятно бѣхме зарадвани отъ извлечението имъ: „Стефанъ Караджа да кръстимъ училището, защото тукъ, въ това село е той ражданъ, тукъ е по-растналъ, тукъ е пасълъ телцитѣ“. Запrikaзана слѣдъ това, за епизоди отъ живота на Караджата, като билъ телчаръ, какъ билъ легкъ, пъргавъ катъ сѣрна (караджа), какъ проявявалъ отъ малкъкъ юнашка сила, съ които могълъ да постига и залавя за онашната най-силнитѣ телци, когато послѣднитѣ се лудо разбѣгвали отъ мухата „бюрекъ“.

Тия разкази бѣха достатъчно основание да мо-

катъ училището да носи името на прочути юнакъ Караджата.

Но ние направихме възражение, че това име е вече ангажирано отъ други училища и че е погрѣбно да има разнообразие.

Тогавъ да го кръстимъ на името на башъ комитата Георги С. Раковски, който основа В. Ц. Р. Комитетъ, издума даскалъ Вълко. Съ единодушие, училището се нарече „Георги С. Раковски“, а читалището — „Стефанъ Караджа“. Искане имъ се да иматъ единъ поне просѣтителъ институтъ на този великъ патриотъ — добруджанецъ, съ името на когото се гордѣе селото.

Маршрутътъ ни водѣше прѣзъ с. Саржюртъ за с. Касанкьой, чисто българско село отъ 300—350 къщи. И тукъ сѣлската история. Населението вса училище. (Отдохме тѣмко въ момента, когато българитѣ били забранили на ромънски полъ да служи въ черква). Сварваме стария даскалъ Върбанъ Трошевъ (бившъ учителъ въ селото, учителъ на тулчапеца Николъ Начевъ и др.). Въ желанието да възобнови самъ училището и послѣ да го „теслимъ“ (прѣдаде) тържествено на по-ербалъ, на по-младитѣ даскали. Въ селото нма хубаво училище съ надписъ: „Scola 'mixină gură la „Jep Sătăreană“. И тукъ ние останаме приятно изненадани отъ общото желание: училището да се кръсти на името на Караджата, духътъ на когото е ободрявалъ населението въ борбата съ ромънската пропаганда. По силното настояване на даскалъ Върбанъ, училището днесъ се гордѣе съ името си: „Воевода ст. Караджа“.

На другия денъ отиваме въ чисто българското с. Ичанъ-чешме, състоящо се отъ 250 къщи. Желанието за български полъ и учителъ бѣ особно голѣмо. Сѣлнитѣ отдавна въздигали ромънския полъ и очакватъ св. Синодъ да имъ прати българско полче. Направихме събрание въ дома на единъ първенецъ. Надойдохъ старици, прѣкарвали и турско и ромънско робство. Кога чука пламениитѣ думи за свободата на Добруджа, ние се трогнахме отъ картината да гледаме просъзрели отъ радостъ старици, съ дълбоки въздишки въ гърди за краи на робството.

Съ навва готовностъ изивиха желание за училище, съ каква готовностъ сами прѣдлагатъ безплатна храна на учителя!

Всичко бѣ наредено за възобновяване училището. Дойде рѣдъ да наименованieto му. Спогледахме се и любопитни очаквахме, какво име ще взематъ. О, още единъ пътъ почувствувахме моментъ на силна радостъ отъ патриотизмъ, когато и тукъ поискаха да кръстятъ училището си въ паметъ на Караджата!

— Защо на неговото име? Кетръпливо се обидихме.

— Защото той е нашъ „чиликъ“, нашъ юнакъ, пасълъ е телцитѣ и въ нашата мѣра и за това исаме да го споменуваме.

Особно доволенъ отъ отговора, отпътувахме за с. Потуръ, чисто българско село отъ 200 къщи. И тукъ искатъ училище и то да бѣде наречено на името на Ст. Караджа.

— „Той е отъ нашето село, тукъ е роденъ, тукъ е пасълъ телцитѣ, хе, въ тази мѣра“, задумаха старици съ цѣлъ да ни убѣдятъ, да ни „забудятъ“ за неговото родно мѣсто.

А ние вече знаехме, че Караджата е родомъ отъ Бейдаутъ.

У насъ се затвърди убѣдението, че всички села искатъ Караджата.

Минаваме прѣзъ село Хамамджий. И тамъ искатъ училище, и тамъ споменитѣ за Караджата сѣ още прѣспни. Отъ Бейдаутъ прочутиятъ добруджански телчаръ билъ достигалъ и навдизалъ въ мѣрата имъ.

Вървимъ къмъ Бабадагъ и сподѣляме впечатлението си. За г. П., като тулчапецъ, бѣ гордостъ да каже: „Караджата е отъ Тулча“. За мене пъкъ бѣ гордостъ да му въраамъ, че азъ съмъ учителъ въ родното мѣсто на Караджата — селото Вейдаутъ. И двамата имаме право да се гордѣемъ: младиятъ си Караджата прѣкаралъ въ Бейдаутъ, а слѣдъ това се изселвалъ родителитѣ му въ Тулча.

Нѣкога революционерътъ — поетъ Л. Каравеловъ бѣ възпѣлъ лозунга на политическата борба: „Свободата не ще екзархъ, иска Караджата“. Спомянемъ си

тия думи прѣдъ приятното впечатление отъ патриотизма на българитѣ-добруджанци, отъ милитѣ спомени за героично-добруджанецъ и отъ горешото имъ желание да го поставятъ патриотъ на училищата си.

Общо впечатление споделихме, че Караджата не е само извѣстенъ на Войдути и Тулча, но неговата слава се носи до вси села, за него се принася павредъ по Добруджа, — съ една рѣчь, той е героиченъ на Добруджа. Той е олицетворение на юначеството, пехливанлъка, безстрашието, рѣшителността, смѣлостта на добруджанеца. Той е тѣхниятъ герой, той е тѣхната гордост. Спомени отъ неговото юначество сѫ вѣрили българщината, ободрили младитѣ, насърчавали смѣлитѣ патриоти.

Този български герой е тъй популяренъ изъ добруджанския край на майка България, та съ право може да се каже — духътъ на Караджата витае надъ Добруджа, повдига националното съзнание и води борбата за окончателното ѝ освобождение. Ил. С. Н.

Изъ чужбина

(Съобщения на В. Т. А.)

Съглашението въ криза. Бернъ. Споредъ в. „Таймсъ“ Бонаръ Лоу заявилъ въ камарата на общинитѣ: „Днесъ ние се намираме въ криза. Опаснитѣ събития въ Русия доведоха голѣма промѣна въ положението. Всички народи, които участвуватъ въ войната, сѫ смаяни отъ този ударъ“.

Английската работническа партия за мира. Лондонъ. Съобщение на агенцията Райтеръ. „Дейли телеграфъ“ обнародва единъ мемоаръ на изпълнителния комитетъ на работническата партия, който мемоаръ трѣбва да бъде взетъ като основа на мирнитѣ прѣдложения на работническата английска партия въ конференцията на тази партия, които се свиква днесъ. Въ мемоара се казва: „Конференцията поздравява руската формула „Никакви анексии и обезщетения“ и иска незабавното създаване на една федерация на народитѣ и международното законодателство. Конференцията протестира противъ безкрайното продължаване на войната. Найважното условие за миръ е възстановяването и обезпечаването на Белгия отъ Германия. Освѣнъ това конференцията иска териториалното въстановяване на Сърбия и Черна-гора. Тя желае да разрѣши балканския въпросъ чрезъ една конференция отъ прѣдставители на балканскитѣ народи или чрезъ една имаша авторитетъ международна комисиия. Следъ това се иска връщането на Елзасъ и Лотарингия на Франция.“

Конференцията искава силнитѣ си симпатии къмъ неосвободенитѣ италиански земи и призовава необходимостта да се обезпечатъ законитѣ интереси на Италия въ Адриатическо и Егейско морета. Конференцията иска равноправие за еврейтѣ въ всички страни и желае Палестина да стане свободна еврейска държава. Армения, Месопотамия и Арабия не трѣбва да бъдатъ погърбани на Турция и трѣбва да се третиратъ както колонитѣ въ тропическа Африка и да се управляватъ отъ една комисиия на федерацията на народитѣ. Цариградъ трѣбва да остане свободно неутрално пристанище. Всички европейски колонии въ Африка трѣбва да бъдатъ прѣдадени на федерацията на народитѣ и управлявани отъ една безпристрасна комисиия, като една обединена независима неутрална държава. Конференцията се обявява противъ всички планове за економическа война. Следъ сключването на мира, съ изключение на Белгия,

причиненитѣ отъ войната опущения трѣбва да се поправятъ отъ държавитѣ съразмѣрно отговорността имъ за причиненитѣ отъ тѣхъ щети.

Положението на ромънската армия влошено. Фердинандъ се оплаква на Поанкаре. Цюрихъ. Споредъ една телеграма отъ Парижъ до „Корниере де ла сора“, нѣколко французки вѣстници принасятъ, че отстъпването на руситѣ въ областта на Къмполунгъ би могло да има лоши послѣдствия за дѣното крило на ромънската армия, освѣнъ това дѣйствието на Макензенъ имать за цѣль да застрѣшатъ лѣвото ромънско крило. Надѣвали се, че идущитѣ комюнистѣ ще бъдатъ пооспокоителни. Ромънскиятъ кралъ въ една телеграма до Поанкаре не скрива лѣда си за лошото положение създадено за ромънскитѣ войски, вслѣствие обстоятелства, които независѣли отъ волята му.

Венизелосъ прѣдъ диктатура. Парижъ. На агенцията Хавасъ съобщаватъ отъ Атина съ дата 9 августъ: въ бурното заседание на камарата Венизелосъ произнесе една рѣчь, въ която осъди тайнитѣ погълзкования, които доведоха днешното положение и заяви, че е рѣшенъ да вземе извъредно голѣми мѣрки, даже да прибегне въ случай на нужда до диктатура.

Царятъ въ Германия. Кобургъ. Царятъ на българитѣ, прѣстопродължителъ князь Борисъ, князь Кирилъ и министър-прѣдседателъ Радославовъ направиха продължително посѣщение на Саксбургготския херцогъ и херцогиня въ замъка Каленбергъ. Гоститѣ бидоха поканиени на обѣдъ отъ херцогинята; следъ обѣда, придружени отъ херцога и херцогинята, отидоха въ укрѣпленото Кобургъ. Царятъ на българитѣ, прѣстопродължителъ князь Борисъ, князь Кирилъ, министър-прѣдседателъ Радославовъ съ свитата си заминаха вечерта за София.

Конференция за економически конвенции въ Виена. Виена, въ 10 часа сутринта въ министерството на външнитѣ работи биде открита конференцията за подготвянето на економическитѣ конвенции. Министърътъ на външнитѣ работи графъ Черини, който не можа лично да открие конференцията, бѣше патоварилъ началника на отделение баронъ Мюлеръ да го замѣсти. Баронъ Мюлеръ поздрави възторжено делегатитѣ. Отъ страна на послѣднитѣ отговори найлюбезно българскиятъ пълномощенъ министъръ Ташевъ. Началникътъ на отделение г. Ипенъ пое прѣдседателството на конференцията — следъ това започнаха разискванията, които щѣли да продължатъ нѣколко дни.

Графъ Черини въ германската главна квартира. Виена. Министърътъ на външнитѣ работи графъ Черини заминава тази вечеръ за германската главна квартира и за Берлинъ, за да повѣрие посѣщението на имперския канцлеръ.

Уйлсонъ за мира. — Мирътъ понастоящемъ безъ шансъ. Бернъ. Единъ парижки вѣстникъ се научава отъ Вашингтонъ: Прѣдседателъ на Съединенитѣ Штати Уйлсонъ, събиди чрезъ сенатора Лисетъ, че всички стремежи къмъ миръ сѫ по настоящемъ безъ шансъ за успѣхъ и че той ще биде първиятъ, който ще направи необходимитѣ постѣпки, когато се появятъ признаци за траенъ миръ.

Френскитѣ договори. Клемансо противъ Поанкаре. Берлинъ. Споредъ съобщения отъ Парижъ, въ заседанието на комисиията по външнитѣ работи Кле-

мансо прѣдложилъ да се състави една подкомисиия, която да изучи какъ държавниятъ глава е постѣпвалъ при сключването на договори безъ участието на отговорния министъръ. Това прѣдложение е безсмислени резултатъ отъ разкритията, които канцлерътъ направилъ. Д-ръ Михаелсъ бѣше заявилъ, че Поанкаре самоволно накаралъ Бертело и Думеръ въ Петроградъ да подпишатъ фамозния договоръ относно лѣвия брѣгъ на р. Рейнъ, а следъ това го прѣдставилъ на Бриятъ за одобрение. Рибо пакъ самоотрече тази самоволна постѣпка, но прѣдложението на Клемансо я потвърждава.

Френскиятъ министъръ Тома ще мине въ опозиция. Въ вѣстникъ „Дьо Пей“ депутатътъ Лонге заявява, че министъръ Тома ще остане на поста си само, ако успѣе да получи паспорти за делегатитѣ въ Стокхолмъ и че ако другитѣ министри постоянствуватъ да иматъ противно гледище, Тома ще мине въ опозицията.

Руското правителство ще се мѣсти въ Москва. Амстердамъ, споредъ „Ханделсбладъ“ финландскиятъ генералъ губернаторъ, който се завърналъ въ Хелзингфорсъ, съобщилъ, че руското правителство рѣшило да се прѣмѣсти въ Москва.

Конференцията на социалиститѣ се отлага. Съобщаватъ отъ Лондонъ: Конференцията на работническитѣ партии и на социалиститѣ отъ съюзнитѣ страни биде отложена за края на м. августъ.

Комитетъ за народна отбрана въ Русия. Виена. „Франфуртъ Франфуртеръ Цайтунгъ“ възпроизвежда едно извѣстие на „Дейли телеграфъ“ отъ Петроградъ, споредъ което въ правителството е образуванъ единъ специаленъ комитетъ за народна отбрана, единъ видъ воененъ комитетъ, въ които влизали главно Керенскій Нескаровъ и Терещенко.

Военни новини.

Английски фронтъ, 11 VIII. Английскитѣ атаки отъ вчера зарапта бѣха прѣдприети отъ нѣколко дивизии на единъ 8 километровъ фронтъ между Френценбургъ и Холебене. Неприятелътъ бѣ отблъснатъ чрезъ бързи контра атаки.

Английски фронтъ, 10 августъ. Вчера вечерта англичанитѣ нападнатоа отъ шосето Монши — Пелверъ до шосето Арасъ — Камбре въ гъсти маси. Нашиятъ униформиренъ огънь помиташе тѣхнитѣ първи позиции; атакующитѣ бѣха разбити и на всѣкъдъ отхвърлени отъ нашитѣ изпитани въ бои полкове чрезъ противоартилерийския огънь и рѣкопашенъ бой съ грамадни за тѣхъ загуби.

Французки фронтъ, 11 VIII. По високитѣ планини въ западна Шампания Хеленъ — Кесалскитѣ полкове отпеха отъ французитѣ важни окопни части и взеха голѣмо число плѣнници. Южно отъ Корбели северно отъ Реймъ и на западни брѣзъ на рѣката Масъ нашитѣ разузнавателни нападения бѣха успѣшни, 19 неприятелски аероплани и 2 прѣвзрзани балона бидоха спалени.

Французки фронтъ, 10 августъ. Сѣверно отъ Сентъ Кантенъ Вранденбургскитѣ дружини отпиха отъ французитѣ нѣколко вида окопи въ една 1200 метрова ширина. Неприятелскитѣ контра атаки бидоха осуетени. По вече отъ 150 плѣнника останаха въ наши рѣцѣ.

Между Соасенъ и Реймъ въ западна Шампания и по двата брѣга на р. Маасъ артилерийскитѣ огъни достигна отъ време на време тѣжри значителна сила.

Д. Г. Поповъ

ЧЕРЕПЪТЪ НА КАРАДЖАТА

(По случай 49-тата годишнина отъ смъртта му).

На младото добруджанско поклѣне.

На 12 августъ т. г. се навършватъ тъкмо 49 години отъ смъртта и отъ обѣсането мъртвия трупъ на прочутия и легендаренъ български войвода, добруджанецъ Стефанъ Караджата.

Това събитие съпада съ факта, че днесъ отечеството, за свободата на което героично отъ 1868 год. пролѣ вървѣта си, обединява въ своята свобода и тоя зѣлъ отъ българска земя, гдѣто Караджата растна, пораста и става великанъ на миналото.

Къмъ тѣхъ събития въ настоящия исторически моментъ ний отнасяме единъ рѣдъкъ и сѫщностенъ за насъ, останалъ отъ Караджата, споменъ: неговия черепъ.

До сега писвахъ веѣлваци въществени спомени, останали отъ него и неговия буренъ буптовнически животъ: нито писма и документи, нито пѣкъ оръдия, дреки или други пѣкои вещи. Неотдавна обаче, при прѣгледането и изучаването архивата и колекцитѣ на русенския гражданинъ г. Пикоя Т. Обрѣтеновъ, бившъ дѣятелъ и апостолъ по време революционнитѣ движения за освобождението на България (1869—1877), ний попаднахме на тоя тѣй оригиналенъ и внушителенъ споменъ отъ Караджата, който отъ толкова години се съхранявалъ у г. Обрѣтенова, като сѫщностно наслед-

ство отъ поковната му майка, извѣстната въ историята на нашитѣ революции и бунтове — баба Тонка.

Черепътъ е голѣмъ и здравъ, добръ запазенъ. Всичкитѣ му части стоятъ, освѣнъ нѣколкото зѣба, които сѫ изпадали. Останали сѫ само 11 зѣба — 6 на долната и 5 на горната челюсть, повечето катници. Черепътъ е пѣкаси обгоранъ, почернѣлъ и се намира почти въ това състояние, въ което билъ намѣренъ и взетъ отъ гроба прѣзъ 1875 г.

Запазването коститѣ и намирането гроба на Караджата се дължи изключително на баба Тонка.

Въ запискитѣ си по българскитѣ въстания Захари Стояновъ обстоятелствено говори за баба Тонка и за иземването черепъ на Караджата. Неговитѣ описания, които сѫ изключително плодъ на лични спомени и разкази на очевидци отъ прѣдосвободителната епоха, носятъ винаги пѣщо вѣрно, пѣщо истинно въ себе си. Историята за споменатия черепъ е една отъ найинтереснитѣ и любопитнитѣ; тя характеризира добръ силния патриотизмъ, голѣмата любовъ и привързаностъ на баба Тонка къмъ борцитѣ за свободата.

Неиниятъ чистъ патриотизмъ и залагане за свободата ѝ коштували не малко жертви — кръвта на тримата ѝ сина, — при все туй тя винаги здраво държала кормилото на своитѣ чувства и народна дѣйностъ къмъ идеала — освобождението на България. Следъ като дала четиримата си сина въ полза на дѣлото, тя непрѣставала да указва найшироко съдѣйствието и материална подкрѣпка на всички тѣзи, които дирѣли такова у нея и които отивали да мратъ за отечеството. Нейната кѣща на Дунава (сега съборена) била срѣдоточие и

домъ на българитѣ революционери и политически дѣйци, които тукъ намирали винаги удобно мѣсто за прѣстоане, укриване, съвѣщания и др. Баба Тонка била еднакъво майка за своитѣ и за чуждитѣ синове. Прѣзъ 1862 год. тя праща сина си Петръ Обрѣтеновъ въ редоветѣ на българската легия на Раковски, а когато легията се разтуряла и нейнитѣ синове Ангелъ и Петръ поставяватъ посетитѣ като четници въ новосформираната чета на Караджата и Хаджи Димитра прѣзъ юний 1868 г., тя отива въ Гюргево, да се види, прости и нареди на юнацитѣ, които подъ водителството на славнитѣ войводи сѫ били готови да минатъ Дунава и мратъ за България.

На 6 юлий 1868 г. четата, въ съставъ отъ 124 души, минава Дунава при с. Вардинъ (срѣди устието на р. Ангъра) и следъ нѣколко схватки достига до Канлъ-дере — мѣсто на рѣшителната битка съ турскитѣ войски. Въ това сражение, 9 юлий сѣщата г., Караджата билъ сериозно раненъ на нѣколко мѣста, уловенъ отъ турцитѣ, откаранъ въ Търново и отъ тамъ въ Русе. Въ Русе били докарани по послѣ Ангелъ Обрѣтеновъ (Петръ билъ убитъ въ едно отъ сраженията) заедно съ други 7 души четници, които били осѣдени на заточение и изпратени въ Мала Азия, Сопъ Жанъ д'Арската крѣпостъ. Въ Русе Караджата билъ затворенъ въ държавния затворъ, гдѣто на 30 юлий с. год. починалъ отъ ради, а сутринта на другия денъ билъ покаянъ на вѣжето *).

Обикновено, при такива случаи погребението на *) Спомени на П. Т. Обрѣтеновъ, Русе.

Баденските нападателни части по източния Маас прориваха в французките позиции южно от Вахеро-виц и донедоха с себе си едно голямо количество пленници. Подпоручик Ротерман свали 2-я неприятелски привързан балон.

Руски фронт, 10 август. Оживена боя дълга телност при Дюнебург, южно от Сморгонь и при Броти. Едно предприятие на германските и австро-унгарски части по този фронт взема 200 пленници.

Южно от Черпонец се води ожесточен бой. Нашите части проникнаха в няколко пункта в границите позиции на руски, както и по низината на р. Сирет. Неприятелски контра атаки бяха отбити чрез наши артилерийски огън, който имаше тоже добри резултати.

Румънски фронт, 11 VIII. В граничните планини на Молдова, германските и австро-унгарските войски отблъснаха неприятелите към изток в долините на р. Сирет. Неприятелски контра атаки бяха отбити чрез наши артилерийски огън, който имаше тоже добри резултати.

Румънски фронт, 10 август. Между долините на Тротунь и Цуга съюзните войски заеха с шум и няколко позиции по височините върху ожесточеното съпротивление на ромъните. Пръв последният два де-на бидоха вземати в участъка Ойгуз по вече от 1400 пленници и 30 картечици.

От дъбът страна на ж. п. линия Фокшани — Аджедул германските дивизии принудиха неприятеля да мине в широк фронт през р. Сусица. Чрез ожесточен контра нападения неприятелът тър-ебно след поставянето на силни маси сръбшу насъ, да спре нашето напредване, но всички започнати от него по фронта атаки пропаднаха с голяма загуба от наши огън.

Хроника

Погребението на генерал Колев

Прѣснане смъртните останки в катедралата. На 7 т. м. в 3½ часа се прѣнесоха от гарата в църквата „Св. Недѣля“ останките на починалия в Виена инспектор на българската кавалерия, генерал лейтенант Н. Колев. При снемане останките от вагона присъствуваха господаря и роднините на покойния, главният интендант генерал Драганов, командантът на града полковник Пачов, полковник командири на всички кавалерийски полкове, много офицери, един ескадрон от гвардейския полк в парадна униформа, начело с полковото знаме, гвардейската музика, много граждани и почитатели на покойния.

Гвардейският ескадрон, въ бойно снаряжение, бѣ построен в фронт на перона на гарата. След снемането на ковчега, трима свещеници отслужиха упокойка.

След отслужването на упокойката, ковчетът бѣше вдигнат на ръцѣ от присъстващите най-висши офицери и отнесен към погребалната катафалка. При вдигането на ковчега, почетният ескадрон отиде заочест.

Катафалката, прѣд която вървѣше единъ взвод гвардейци и се носѣха поднесените в Виена рѣнци, трѣгна по улицата „Мария Луиза“. Между рѣнците личаха: на първо мѣсто от Н. В. Царя, от съпругата на покойния, от австро-унгарската главна квартира, от германската главна квартира, от полковник Тап-тилов, пълномощния министър Топевъ и др. След катафалката на първо мѣсто вървѣше г-жата на покойния и след нея неговите роднини, офицерството, знамето и почетния ескадрон.

По пътя за площада, множество граждани се трупаха по тротуарите и отдаваха почитателно чест на останките на героя, който дѣла особено въ Добруджа ще заемат едно от най-първите мѣста въ историята на днешната война.

(„Утро“ 8 VIII).

Опѣлото. На 8 VIII м. Въ 4 и половина часа се запо-

чна опѣлото в катедралата „Св. Недѣля“.

Въ църквата между много народъ и офицери, наши и съюзнически, личаха главнокомандующият генерал лейтенант Желевъ, прѣбиваващите въ София министри, прѣдставители на Дворца, генералитѣ Тодоровъ, Топевъ, Протогеровъ, Брадистиловъ, Цѣновъ, и др., съюзническите пълномощни министри и военни аташета, пѣколко бивши министри, депутати, прѣдставители на общината, висшето шале и съюзнишко офицерство, главните секретари и висшите чиновници на министерствата и др.

След опѣлото, което се извърши от пловдивския митрополит Максимъ въ служение съ столичното духовенство, генерал Топевъ, въ трогателни думи изтъкна неопитните заслуги на покойния като кавалерист и военен и обрисуваше неговите героически дѣла въ Добруджа.

След свършването на опѣлото, ковчетът бѣ вдигнат от главнокомандующия, военния министър, и други генерали, и бѣ поставен на лафетъ.

Погребалното шествие потегли по следния редъ: стража на коне, рѣнците на брой около 50, между които личаха от Царя, от главнокомандующия, министерския съветъ и др., ордените на покойния носени от офицери, духовенството, останките на покойния след тях вървѣха съпругата и близките на покойния, главнокомандующия, прѣдставители на Дворца, генералитѣ, министрите, народните прѣдставители и бившите министри, висшите чиновници, чуждестранните военни аташета, прѣдставители на общината, депутати отъ частитѣ, офицерството, след това конятъ на покойния, музикантите и след тях кавалерийски, пѣхотински и артилерийски части. Шествието се движеше при пинарѣ отъ войници, задъ който пъкъ се бѣ стекълъ маса народъ, за да изпрати до вѣчното му жилище скъпия покойникъ. Тѣй шествието пристигна до гробищата. Тамъ на видно мѣсто бѣ отреденъ гробътъ на покойния.

Прѣд спускането на тѣлните останки на покойния държаша трогателни слова г-нъ генералъ Протогеровъ и Григоръ Василевъ.

След последната заупокойна молитва останките бѣха спуснати въ гроба при пусчени залъове.

(„Заря“, 9 VIII)

Съблѣзнованията на Добруджанци. На 6 т. м. специална делегация на добруджанската организация, състоица се отъ г. г. генералъ Драгановъ, д-ръ Т. П. Теодоровъ, прѣдседател на върхов. управ. комитетъ на добруджанската организация и Хр. Калчовъ, администраторъ на бълг. земл. банка, е поднесла на г-жа генералъ Колева, отъ името на добруджанската организация и отъ страна на населението въ Добруджа, съблѣзнования за сѣлѣбата и тежка загуба, неамбици и за България, като при това е подчертала, че славниятъ споменъ за героя генералъ Колевъ вѣчно ще живѣе въ сърцата на добруджанци. Г-жа Колева е благодарила за изказаните ѝ съчувствия и е помолила делегацията да прѣдаде на добруджанци пѣната благодарностъ.

Въ деия на погребението сѣщата делегация е поднесла прѣд останките на покойника два разкопни рѣнци отъ живи цѣсти: единия, „на многослужилия генералъ Колевъ — отъ Признателна Добруджа“, другия, „на славния генералъ Колевъ — отъ истинния Добруджа“. Добруджанските вѣнци сѣ заемаха видно мѣсто върѣдъ многобройните такива и сѣ направили силно впечатление на всички.

Литературно-музикално забавление. На 5 т. м. въ с. Хаджиаръ, Тулчанско, по инициативата на командира на „*“ конна батарея, поручикъ Петровъ било дадено отъ войници и тулчански граждани и граждани литературно-музикално забавление. Програмата му била изпълнена съ голями успѣхъ. Постигналъ приходъ 600 лв., който ще се употреби за въздигане на

метнѣжъ на загиналите прѣзъ тая война конна артилеристи.

Уредниците на забавлението благодаритѣ на господа г-нѣ Аврамова, Генчева, К. Кудчева, Н. Кирчева, Н. Илиева, Вайс, Свѣщарова, Кованова и на г-нѣ М. Параскевовъ за участието имъ въ него.

Училищата въ стара Добруджа ще се откриятъ на 14 септември т. г. Селата, въ които прѣзъ изтеклата учебна година не сѣ били отворени училища и които желаятъ да си откриятъ такива, да подадатъ до училищния инспекторъ въ гр. Бабадѣгъ заявления съ следните съдѣния:

1. Колко дѣца на възраст отъ 7 до 14 години има селото.
2. Има ли училищно здание или може ли да се намѣри такова; колко учебни стаи има и колко дѣца могатъ да се побератъ въ него.
3. Какви и колко училищни пожитници има (черни дѣски, чипове маси, столове и др.).
4. Каква сума е събрана или може да се събере отъ доброволни пожертвувания за издръжката на училището.
5. Какви имоти и капиталы притежава училището.

Народно-спомогателенъ фондъ „Добруджа“

с. Зебилъ (Тулчанско)

Българската църква отъ с. Зебилъ и Велико Кара-ивановъ по 100 лева; Тодоръ Кост. Великовъ 50 лева; Леонъ Гарабетовъ 25 лв.; И. Т. Игнатевъ, Василь Атанасовъ, Георги Христовъ, Василь Тодоровъ, Гергина Н. Карелова, Георги Пенчевъ, Янко Стойковъ, Георги Кара Ивановъ по 20 лв.; Ана Т. Филева 22.50 лв.; Желевъ, Георги Тодоровъ по 15 лв.; Иванъ Н. Желевъ, Стоянъ Игнатовъ, Василь Филевъ, Георги Филевъ, Костадинъ Г. Филевъ, Добра Георги Тодорова, Никифоръ Замфировъ, Драгана Илиева по 10 лв.; Свѣд. С. Н. Морозовъ, Мария И. Илиева, Тодоръ Радевъ, Атанасъ Марковъ, Стефанъ Зебилянковъ, Иванъ Московъ, Илия Т. Филевъ, Витманъ Новомовъ, Злата П. Костова, Яна П. Костова, Мария П. Стацева, Михаилъ Костовъ, Жека Ив. Костова, Димитъръ Партевуновъ, Тодора Н. Дякова, Сотиръ Панайотовъ, Т. Г. Филчева, В. Марковъ, Т. Партеневъ, Илия Илиновъ, Янко Леутеревъ, Димитъръ Н. Кареловъ, Станка Ив. Желевкова, Анджеа Гарабетова, Костадинъ Пацовъ, Станка Сотирова по 5 лв.; Тона Ат. Николова, Мита Коста Сивова, Ивана Г. Филева, Атанасъ Котомановъ, Петко Георгиевъ, Станчо Великовъ, Николай Ивановъ, Йосифъ Егоръ, Ивана М. Картофова, Николай Туртой по 3 лв.; Мария Бундарова, Добръ Леуковъ, Варвара Исакова, Ив. Ст. Вѣлковъ, Василь Желевковъ, Тодоръ Цѣтковъ, Петраки Пантелеевъ, Вѣла Г. Великова, Саранъ О. Гарабетовъ, Елисавета Т. А. Хачианова, Георги Герасимовъ, Иванъ Геневъ, Николай Дяковъ, Кръстю Вабеневъ, Димитъръ Рашковъ, Мария Р. Кара Иванова, Тодора П. Георгиева, Мария Н. Кортевъ, Велико Г. Великовъ, Елена Георги Великова по 2 лева; Димитъръ Замфировъ, Мария Картофъ, Николай Цѣнцаровъ, Иванчо Русевъ, И. Ст. Вѣлковъ, Н. Московъ, Д. Господинова, Иванъ Башкировъ, Пано Ангеловъ, Д. Цѣкова, Мария М. Картевъ, Димитъръ И. Картевъ, Желев Димовъ, Параскева А. Чипелянова, Иванъ Туртовъ, Георги Цѣнцаровъ, Василь Партевуновъ, Мария Бунескова, Михаилъ Василевъ, Георги Теличановъ, Иванъ Хиневъ, Николай Хиневъ, Жека М. Хинева по 1 лв.; Слави Калицевъ 70 стот.; Вакиль Зебилянковъ 60 стот.; Костадинъ Бабевъ, Ангелия Афондудъ, Юрданъ Ройковъ, Георги Ангеловъ, Такози Паназанова по 50 стот.

Всичко лв. . . 800.—

Отъ брой 17 лв. . . 55.216.10

Всичко лв. . . 56.016.10

обсеенитѣ или убититѣ български възстаници се прѣдоставило отъ турцитѣ на баба Тонка въ присъствието само на единъ турски стражаръ. Турцитѣ много добръ знаели каква роля и участие взима старата баба въ освободителното движение на своите юнаци, и за туй сѣ я кръстили „баба комита“. На нея сѣ гледали винаги подозрително, но тя, винаги умѣла, винаги знала, какъ да постави съ турцитѣ и съ своя тайна и ловкостъ винаги прѣдупрѣждавала и отсрѣщвала всички опасности, и рѣдизвѣжвани било отъ поведението на пейнати синове, било пъкъ отъ подозрѣния или допесенията на околните сѣдѣ. Именно за това ѣ живо участие къмъ дѣлото на бунтовниците, турцитѣ сѣ ѣ възложали погребението на покойните революционери. И тя съвѣстно изпълнявала работата!

На 31 юлий 1868 г. трупа на Караджата билъ снегъ отъ вѣжего и погребенъ отъ баба Тонка въ русенските гробища. Турцитѣ не позволявали да се правятъ никакви уважения, никакво зачитане паметта на загиналите възстаници и за това гробътъ на Караджата билъ на отдалѣно, пусто, пѣлно съ бурени мѣсто, което за дълго останало скрито и неизвѣстно. По сѣти баба Тонка открила мѣстото на гроба и направила всичко за украсяването му съ надгробенъ камъкъ и цѣфта.

Старата патриотка не дълго следъ смъртта на Караджата туря намѣренето да извади черепа му, който съхраненъ въ нейната възстаническа къща и срѣда, да сиочи винаги дѣлата и трагичната кончина на легендарния борецъ, за да служи като символъ и стимулъ на младото поколение, което иде и което, всейки завѣтитѣ на Караджата, ще докара осво-

бождението на България. Тя дочака удобния случай, който, макаръ и следъ дълго, ѣ се прѣдставилъ.

Прѣзъ 1875 г. баба Тонка трѣбвало да извърши погребението на единъ нещастенъ българинъ Лукавъ Тодоровъ отъ с. Галица (Орѣковско), задържанъ по политически подозрѣния отъ турцитѣ и починалъ въ държавната болница въ Русе. Погребението на тоя българинъ, както винаги, било прѣдоставено на баба Тонка и единъ турски стражаръ. Нарочно и по своя инициатива тя рѣшила да зарои починалия въ гроба на Караджата и прѣди да донесатъ покойника, тя изровила гроба и срѣчно и незабѣлажно успѣла да прибере и скрие черепа на загиналия войвода, който следъ погребението на Лукавъ Тодоровъ прѣнесла у дома си. Така черепътъ остава скритъ у нея издълго никому неизвѣстенъ).

За първи пътъ черепътъ бѣ изнесенъ прѣзъ 1878 год. м. августъ по случай завръщането отъ заточение на братята Обрѣтенови, Ангелъ и Никола и тайнито другари Дончо Стояновъ (Тулча), Сава Кѣчевъ (Гриново), Тодоръ Симеонковъ (с. Галичъ, орѣх.) и полъ Димитъръ (с. Василевци, Лозско), — герои отъ 1868 и 1876 г. По тоя случай станало голямо празненство въ къщата на баба Тонка. Тържеството било едно отъ най-шумните, придружено съ хора и музика, специално докарана за случая отъ Гюргево.

Въ прѣме на тържеството старата патриотка изпаса за прѣвъ пътъ своята драгоцѣнностъ при следната обстановка: Държаша въ единъ си рѣка черепа

*) Спомени на Никола Т. Обрѣтеновъ.

на Караджата, поставенъ въ вѣзшироко металическо блюдо и съ голъ ножъ въ другата, тя се явява върѣдъ своите рѣдѣи гости съ вяка „дѣ живѣе Караджата!“

Следъ първата изненада гледната отъ тоя впушители споменъ за Караджата и неговата смъртъ прѣдизвикватъ сѣли и трогателни сцени между неговите бойни другари, следъ което обаче празненството продължава въ паметъ на Караджата и освобождението на България.

Баба Тонка и следъ това старателно и ревниво пазила скъпоцѣнната за нея реликва, съ които се горѣла като патриотка и свѣршенница отъ врѣмето на славния борецъ, Караджата).

Следъ пейната смъртъ, черепътъ минава въ наслед-ство у единствения ѣ останалъ живъ синъ Никола Т. Обрѣтеновъ, който и тоже носи като завѣтъ отъ миналото и чака удобния моментъ, да я прѣдаде тамъ, гдѣто би ѣ се отдала вѣчна почитъ и слава, като мощи на единъ отъ прочутитѣ и героични борци за свободата на България.

*) Захари Стояновъ. — Четитѣ въ България на Ф. Тотъ, Х. Димитра, Стефанъ Караджата (1867—1868), Пловдивъ 1885 г. стр. 210. Сѣщи записки т. I стр. 177.

М а р т и р о л о г ъ

на българитѣ и турцитѣ—добруджански граждани, които ромънитѣ сж отвлѣкли като заложници и държатъ затворени въ салхани, затвори и открити плъннически лагери при специаленъ мъчителски режимъ.

Продължение отъ брой 20.

с. Армутлий (Добришко).

- 20 Игнатъ Христовъ 27 г.
- 21 Тодоръ „ 20 г.
- 22 Вомилъ Христовъ 34 г.
- 23 Енчо Поповъ 80 г.
- 24 Кольо „ 32 г.
- 25 Свещ. Ст. Поповъ 58 г.
- 26 Юрданъ Атанасовъ 20 г.
- 27 Митю Игнатовъ 28 г.
- 28 Георги Енчевъ 36 г.
- 29 Влайко Желевъ 58 г.
- 30 Тодоръ Колевъ 75 г.
- 31 Начо Тодоровъ 29 г.
- 32 Петъръ Диневъ 35 г.
- 33 Тодоръ Ангеловъ 28 г.
- 34 Никола Ивановъ 54 г.
- 35 Недю Максимовъ 40 г.
- 36 Иванъ Войчевъ 45 г.
- 37 Петъръ Митевъ 30 г.
- 38 Лико Тодоровъ 30 г.
- 39 Василь Дмитровъ 30 г.
- 40 Киро Дмитровъ 18 г.
- 41 Атанасъ К. Ивановъ 40 г.
- 42 Деню „ 24 г.
- 43 Стохоръ Мариновъ 40 г.
- 44 Руси Колевъ 32 г.
- 45 Стефанъ Стоевъ 58 г.
- 46 Стефанъ Георгиевъ 27 г.
- 47 Иванъ Георгиевъ 23 г.
- 48 Драганъ Нидѣлковъ 18 г.
- 49 Георги „ 20 г.
- 50 Стоянъ „ 10 г.
- 51 Михо Кокановъ 45 г.
- 52 Влайко Христовъ 20 г.
- 53 Маринъ Пановъ 28 г.
- 54 Руси Мутафчиевъ 24 г.
- 55 Ради Пановъ 20 г.
- 56 Георги М. Дафковъ 17 г.
- 57 Павли Георгиевъ 35 г.
- 58 Георги М. Стоиловъ 32 г.
- 59 Руси „ 24 г.
- 60 Войчо Къневъ 35 г.
- 61 Ангелъ Георгиевъ 30 г.
- 62 Минчо „ 28 г.
- 63 Дмитъръ Дмитровъ 28 г.
- 64 Иванъ Златевъ 28 г.
- 65 Михо Миховъ 30 г.
- 66 Николай „ 28 г.
- 67 Митю „ 21 г.
- 68 Войчо „ 17 г.
- 69 Георги Станевъ 30 г.
- 70 Юрданъ Илиевъ 25 г.
- 71 Енчо Войчевъ 24 г.
- 72 Стоянъ Михалевъ 21 г.
- 73 Алексъ „ 17 г.
- 74 Влайко Влайковъ 24 г.
- 75 Ганчо „ 17 г.
- 76 Георги Костовъ 28 г.
- 77 Руси Костовъ 32 г.
- 78 Гочо Пуварджиевъ 23 г.
- 79 Кольо Драгановъ 34 г.
- 80 Иванъ Минчовъ 30 г.
- 81 Василь Костадиновъ 16 г.
- 82 Иванъ Петковъ 24 г.
- 83 Георги Х. Митевъ 32 г.
- 84 Василь Иванчевъ 30 г.
- 85 Руси Господиновъ 46 г.
- 86 Господинъ Русевъ 25 г.
- 87 Петко Господиновъ 33 г.
- 88 Георги Янковъ 30 г.
- 89 Иванъ Петърчевъ 30 г.
- 90 Атанасъ „ 45 г.
- 91 Иванъ Николаевъ 30 г.
- 92 Ради Диневъ 28 г.
- 93 Атанасъ П. Господиновъ 30 г.
- 94 Димо Петровъ 40 г.

- 95 Юрданъ Димовъ 24 г.
- 96 Тодоръ Петковъ 30 г.
- 97 Минчо „ 25 г.
- 98 Кольо „ 27 г.
- 99 Митю Христовъ 35 г.
- 100 Начо Николаевъ 28 г.

с. Параджикъ (Добришко).

- 1 Ахмедъ К. Халиловъ 25 г.
- 2 Османъ Навилевъ 42 г.
- 3 Мустафа Халиловъ 32 г.
- 4 Аронъ Мустафовъ 20 г.
- 5 Тиню Стояновъ 26 г.
- 6 Влакъ Райковъ 49 г.
- 7 Муставъ Салиевъ 40 г.
- 8 Сандъ Х. Мехмедовъ 45 г.
- 9 Димо Войчевъ 27 г.
- 10 Хасанъ Юмеровъ 42 г.
- 11 Назифъ Венселевъ 40 г.
- 12 Мехмедъ Бевировъ 17 г.
- 13 Юмеръ Ибримовъ 65 г.
- 14 Хюсеинъ Х. Исмаиловъ 65 г.
- 15 Стою Петровъ 48 г.
- 16 Мустафа Салимовъ 45 г.
- 17 Муставъ М. Дай 30 г.
- 18 Дмитъръ Митевъ 45 г.
- 19 Хасанъ Мустафа 32 г.
- 20 Али Махмудовъ 35 г.
- 21 Николай Тиневъ 40 г.
- 22 Александъръ Ивановъ 34 г.
- 23 Кръстю Великовъ 58 г.
- 24 Халилъ Мехмедовъ 56 г.
- 25 Мехмедъ Халиловъ 21 г.
- 26 Георги Тиневъ 61 г.
- 27 Хасанъ Е. Исмаиловъ 28 г.
- 28 Ахмедъ Мемеджановъ 62 г.
- 29 Ангелъ Добревъ 47 г.
- 30 Стоянъ Драгевъ 18 г.
- 31 Назифъ Христовъ 39 г.
- 32 Тодоръ Костадиновъ 48 г.

с. Кожарджа (Добришко).

- 1 Дмитъръ Недѣлковъ 42 г.
- 2 Георги Д. Нехчевъ 35 г.
- 3 Петко К. Георгиевъ 40 г.
- 4 Аблакиъ Мехмедовъ 18 г.
- 5 Назимъ Аванлиевъ 35 г.
- 6 Мехмедъ Аванлиевъ 20 г.
- 7 Дмитъръ И. Черкезовъ 30 г.
- 8 Ибримъ Арифовъ 35 г.
- 9 Елабъ Ахмедовъ 25 г.
- 10 Димо Ивановъ 48 г.
- 11 Дмитъръ Дмитровъ 30 г.
- 12 Никола Йонковъ 20 г.
- 13 Паскалъ Стояновъ 27 г.
- 14 Стоянъ Андоновъ 45 г.
- 15 Стефанъ Лазаревъ 55 г.
- 16 Юрданъ С. Василевъ 15 г.
- 17 Ангелъ Петковъ 48 г.
- 18 Енчо К. Георгиевъ 23 г.
- 19 Аваджикъ Юмеровъ 22 г.
- 20 Трифонъ Кировъ 48 г.
- 21 Иванъ С. Елевъ 25 г.
- 22 Петко Стоиловъ 35 г.
- 23 Стоянъ И. Юрдановъ 22 г.
- 24 Милъ Дмитровъ 35 г.
- 25 Яхия К. Салиевъ 35 г.
- 26 Христо Стояновъ 35 г.
- 27 Трифонъ Стояновъ 45 г.
- 28 Кольо Георгиевъ 40 г.
- 29 Тодоръ Георгиевъ 45 г.
- 30 Стефанъ Т. Даскаловъ 28 г.
- 31 Тодоръ Стефановъ 60 г.
- 32 Жельо Генчевъ 38 г.
- 33 Акифъ Юмеровъ 32 г.
- 34 Василь М. Василевъ 21 г.
- 35 Иванъ Петровъ 52 г.
- 36 Митю Г. Тончевъ 32 г.

- 37 Петъръ Костадиновъ 40 г.
- 38 Иванъ В. Георгиевъ 27 г.
- 39 Светия „ 30 г.
- 40 Енчо Ивановъ 40 г.
- 41 Георги Д. Георг. 15 г.
- 42 Димо Енчевъ 40 г.
- 43 Ангелъ Д. Стояновъ 18 г.
- 44 Ангелъ Андоновъ 42 г.
- 45 Иванъ Максимовъ 52 г.
- 46 Георги И. Максимовъ 23 г.
- 47 Калой И. „ 28 г.
- 48 Димо Мариновъ 27 г.
- 49 Сали Шамбовъ 50 г.
- 50 Демиръ Енчевъ 45 г.
- 51 Кольо Петровъ 42 г.
- 52 Абдурахимъ Хасановъ 20 г.
- 53 Салиманъ Чавдаровъ 40 г.
- 54 Георги К. Георгиевъ 35 г.
- 55 Стойко Йонковъ 30 г.
- 56 Тодоръ И. Недевъ 30 г.
- 57 Деню Г. Деневъ 28 г.
- 58 Стефанъ Ангеловъ 18 г.
- 59 Иванъ Д. Петровъ 16 г.
- 60 Елзимиъ Фератовъ 18 г.
- 61 Стойчо С. Великовъ 20 г.
- 62 Георги „ 27 г.

с. Ерджиъ (Добришко).

- 1 Георги Минчевъ 58 г.
- 2 Петъръ Христовъ 65 г.
- 3 Дмитъръ Димовъ 16 г.
- 4 Ради Дмитровъ 35 г.
- 5 Минчо Станевъ 30 г.
- 6 Минчо Георгиевъ 32 г.
- 7 Юрданъ Стоиловъ 35 г.
- 8 Георги Костадиновъ 20 г.
- 9 Костадинъ „ 17 г.
- 10 Илия Гинковъ 38 г.
- 11 Георги Черкезовъ 30 г.
- 12 Маринъ Костадиновъ 27 г.
- 13 Кольо Ивановъ 60 г.
- 14 Нико Колевъ 20 г.
- 15 Георги Гинковъ 19 г.
- 16 Юрданъ Райковъ 17 г.
- 17 Георги Христовъ 58 г.
- 18 Шарбанъ Мехмедовъ 17 г.
- 19 Костадинъ Костовъ 45 г.
- 20 Михалъ Василевъ 38 г.
- 21 Кольо „ 42 г.
- 22 Кольо Станчевъ 17 г.
- 23 Енчо Станчевъ 27 г.
- 24 Петъръ „ 22 г.
- 25 Димо Русевъ 48 г.

с. Аваджаръ (Добришко).

- 1 Митю Райковъ 40 г.
- 2 Господинъ Христовъ 25 г.
- 3 Петъръ К. Колевъ 19 г.
- 4 Райко „ 23 г.
- 5 Тончо „ 17 г.
- 6 Алиъ Мустафа 16 г.
- 7 Дандъ Кюсе Сали 25 г.
- 8 Абиъ Фейзаловъ 45 г.
- 9 Иванъ Симеоновъ 48 г.
- 10 Стоянъ Райковъ 45 г.
- 11 Стоянъ Желевъ 42 г.
- 12 Иванъ Желевъ 35 г.
- 13 Османъ Х. Юмеровъ 25 г.
- 14 Мърсенъ Алиевъ 27 г.
- 15 Нумфалъ Алиевъ 18 г.
- 16 Костадинъ Д. Андоновъ 24 г.
- 17 Георги Стойчевъ 35 г.
- 18 Хюсеинъ Алиевъ 25 г.
- 19 Ефраниъ Шабановъ 28 г.
- 20 Сали Ибраимъ 23 г.
- 21 Шерифъ Салимановъ 17 г.
- 22 Юмеръ Алиевъ 35 г.
- 23 Шабанъ Ю. Салиновъ 25 г.

- 24 Аптораманъ Ю. Салиновъ 19 г.
- 25 Георги Н. Георгиевъ 20 г.
- 26 Василь Г. Нейчовъ 26 г.
- 27 Нешко Костадиновъ 26 г.
- 28 Георги К. Колевъ 28 г.
- 29 Петъръ С. Смичевъ 25 г.
- 30 Станчо С. „ 20 г.
- 31 Иванъ Ангеловъ 30 г.
- 32 Митю Ангеловъ 50 г.
- 33 Тодоръ Х. Дмитровъ 21 г.
- 34 Идиризъ Шерифовъ 35 г.
- 35 Халимъ М. Тахировъ 38 г.
- 36 Рахмизъ „ 22 г.
- 37 Исфъ Ахмедовъ 23 г.
- 38 Насуфъ „ 17 г.
- 39 Талибъ Алиевъ 18 г.
- 40 Мудинъ Салиевъ 20 г.
- 41 Яхия Азизовъ 30 г.
- 42 Керимъ Османовъ 21 г.
- 43 Хюсеинъ Имановъ 20 г.
- 44 Енубъ К. Салиевъ 24 г.
- 45 Османъ „ 22 г.
- 46 Хюсеинъ Ибраимовъ 26 г.
- 47 Али К. Исмаиловъ 20 г.
- 48 Мехмедъ „ 30 г.
- 49 Рамаданъ Остановъ 22 г.
- 50 Мустафа Алиевъ 20 г.
- 51 Ибримъ „ 17 г.
- 52 Мехмедъ Османовъ 20 г.
- 53 Мехмедъ Юмеровъ 27 г.
- 54 Биджамъ Юзиревъ 18 г.
- 55 Али И. Вакъ 35 г.
- 56 Елбъ Исмаиловъ 19 г.
- 57 Кадиръ „ 16 г.
- 58 Вейсалъ Ханзовъ 35 г.
- 59 Ибримъ У. Салиевъ 22 г.
- 60 Мустафа И. Колфъ 35 г.
- 61 Зейнулъ М. Фейзаловъ 35 г.
- 62 Ахпазъ Хюсеиновъ 42 г.
- 63 Хюсеинъ Р. Алиевъ 26 г.
- 64 Мехмедъ Алиевъ 25 г.
- 65 Райко Х. Георгиевъ 17 г.
- 66 Георги И. Чекедовъ 45 г.
- 67 Иванъ Г. Чекедовъ 17 г.
- 68 Кольо Чекаловъ 30 г.
- 69 Митю С. Желевъ 17 г.
- 70 Георги Т. Райковъ 27 г.
- 71 Стойчо Петровъ 26 г.
- 72 Станчо Демировъ 43 г.
- 73 Кольо Вълчевъ 17 г.
- 74 Митю Тодоровъ 30 г.
- 75 Жельо Колевъ 30 г.
- 76 Петъръ Илиевъ 27 г.
- 77 Станатъ Дракополъ 35 г.
- 78 Иванъ Колчевъ 45 г.
- 79 Рачо Рачевъ 28 г.
- 80 Волъ Ивановъ 21 г.
- 81 Мустапанъ Х. Юмеровъ 24 г.

с. Богдайлий (Добришко).

- 1 Киро Янковъ 18 г.
- 2 Желько Ивановъ 35 г.
- 3 Минчо Паскалевъ 27 г.
- 4 Стефанъ Дмитровъ 20 г.
- 5 Деню Дмитровъ 19 г.
- 6 Минчо Янаковъ 33 г.
- 7 Давидъ Тодоровъ 32 г.
- 8 Маринъ Георгиевъ 33 г.
- 9 Деню Дмитровъ 19 г.
- 10 Петъръ Ивановъ 32 г.
- 11 Кольо Дмитровъ 18 г.
- 12 Киро Господиновъ 28 г.
- 13 Петъръ Колевъ 38 г.
- 14 Киро Христовъ 32 г.
- 15 Георги Ивановъ 60 г.
- 16 Иванъ Господиновъ 35 г.
- 17 Петко Георгиевъ 33 г.

Слѣдва

Забѣлѣжка. Умоляватъ се всички общини и частни лица, които забѣлѣжатъ грѣшци и опущения въ списъцитѣ да ги съобщаватъ въ редакцията.

Издание на фондъ „ДОБРУДЖА“

Военна печатница—Бабадагъ

Директоръ: Драгомиръ Павловъ.